

Désert du Néguev

Le rapport particulier du peuple juif à sa terre

Le droit à la terre

Quelles sont les modalités de l'investissement de la terre ? Voici une étude sur la notion de « résidence et d'installation » dans la tradition juive.

בראשית פרק כג

ד גֵר-וְתוֹשֵׁב אֲנִי, עִמָּכֶם; תִּנּוּ לִי אֶחְזֶזת-קֶבֶר עִמָּכֶם, וְאֶקְבְּרָה מִתִּי מִלְפָּנַי. ויקרא פרק כה

כג וְהָאָרֶץ, לֹא תִמְכַר לְצַמְתַּת--כִּי-לִי, הָאָרֶץ: כִּי-גֵרִים וְתוֹשְׁבִים אַתֶּם, עִמָּדִי.

Genèse chapitre 23

4) « Je ne suis qu'un **étranger domicilié parmi vous**: accordez-moi la propriété d'une sépulture au milieu de vous, que j'ensevelisse ce mort qui est devant moi.»

Lévitique chapitre 25

23) Nulle terre ne sera aliénée irrévocablement, car la terre est à moi, car vous n'êtes que des **étrangers domiciliés chez moi**.

רש"י

גר ותושב אנכי עמכם - גר מארץ אחרת ונתישבתי עמכם, ומ"א אם תרצו הריני גר ואם לאו אהיה תושב ואטלנה מן הדין שא"ל הקב"ה לזרעך אתן את הארץ הזאת

Rachi, Genèse, chapitre 25 , verset 4

étranger domicilié parmi vous : étranger d'un autre pays et je me suis installé parmi vous. Et le midrach dit si vous le souhaitez je serai un étranger sinon je serai un résident et je prendrai la terre de droit, comme Dieu lui a dit : « C'est à ta postérité que je désigne ce pays »

פירוש רבנו עובדיה ספורנו לבראשית פרק כ"ג פסוק ד'

ובשביל היותי גר אין לי פה קבר כאמרו "ומי לך פה כי חצבת לך פה קבר" (ישעיה כב טז). והטעם שאני מבקש לקנותו הוא מפני שאני תושב עמכם. שבאתי להשתקע לא לגור בלבד.

Rabenou Ovadia Sforno, Genèse, chapitre 25, verset 4

Car je suis un étranger, je n'ai pas de place pour enterrer mon mort comme il est dit : « Que possèdes-tu à toi en ces lieux, qui t'appartient, ici, pour t'y creuser un sépulcre ? », et la raison pour laquelle je demande à acheter ce terrain est que je suis un résident parmi vous; je suis venu m'installer et non pas seulement demeurer comme étranger.

פירוש "העמק דבר" לבראשית פרק כ"ה פסוק ד'

"כי גרים ותושבים אתם עמדי" לעניין פרנסת הארץ אתם תושבים אבל לעניין מכירה לעובד כוכבים אתם גרים.

Emek Davar, Genèse, chapitre 25, verset 23

car vous n'êtes que des étrangers domiciliés chez moi : à propos de la subsistance de la terre vous y êtes résidents mais s'il sagit de la vendre à des idolâtres, alors vous y êtes des étrangers.

פירוש "משך חכמה" לויקרא פרק כ"ה סוף פסוק כ"ג

ועל "ותושבים אתם עמדי" סיים (תורת כהנים שם): כשתהיו שלי הרי היא שלכם. שכל זמן שלי הארץ, תהיו גרים בה. ויותר פירוש פשוט כהר"ש משאנץ, שהכוונה כשהיא שלכם הרי הוא שלי. ופירושו, אם אין כל יושביה עליה, שגלו השבטים, אז כביכול אין השכינה מצויה, ואין כאן "כי לי הארץ", ואז ליכא יובל לחזרת שדות להמוכר, רק הוא לחלוטין ביד לוקח ואין היובל נוהג. וזה הכוונה ש"תושבים אתם עמדי" שכשאינ אתם יושבים, גם הכבוד מסתלק, ואז אין יובל נוהג, ובינה הלשון דרך כבוד.

Mechekh Hokhma, Levitique, chapitre 25, verset 23

car vous n'êtes que des étrangers domiciliés chez moi : quand vous serez à moi [peuple d'Israël] alors elle sera à vous [la terre]. Tant que la terre m'appartient, vous y serez des étrangers ; et une explication plus évidente est celle de **Rabbi Shimshon de Sens** : lorsqu'elle [la terre] est à vous, il [la gloire] est à moi. Et l'explication est : quand ses résidents ne s'y trouvent pas, lorsque les tribus sont dispersées, alors comme pour ainsi dire, la présence divine ne s'y trouve pas et donc ne s'applique pas « car la terre est à moi », et alors, le jubilé ne fonctionne pas et les champs ne reviennent pas à leurs propriétaires, ils restent définitivement aux mains de l'exploitant. Et c'est le sens de «étrangers domiciliés chez moi ». Lorsque vous n'y résidez pas, alors même la gloire divine s'en écarte, et alors le jubilé ne s'applique pas.